

Beknopt verslag commissie Bestuur, Middelen & Economie van de gemeenteraad Emmen op donderdag 16 januari 2020 vanaf 19.30 uur

Aanwezig:

Voorzitter	:	de heer H.A. Bos
Commissiegriffier	:	de heer F.W. te Winkel
Collegeleden	:	de heer H.F. van Oosterhout, de heer J. Otter
De commissieleden	:	de heer P.M. de Jonge (VVD), de heer J. Grethe (50PLUS), mevrouw T.C. Hooegeveen-Enzing (D66), de heer H. Huttinga (ChristenUnie), de heer T. Kuilder (VEVN), de heer R. Woltman (Wakker Emmen), mevrouw A.E. van der Ham (Wakker Emmen), mevrouw U.H. Kiliñci (PvdA), de heer B.J. Mulder (PvdA), de heer D.H. van Dijken (CDA), de heer A.H. Oldenbeuving (CDA), mevrouw B. van der Woude (Groen-Links), de heer M. Kuiper (SP), mevrouw S.D. Kort (PVV)
Verslaglegging	:	de heer D.P. Drolenga (Notuleerservice Mooi Werk)

1. Opening en vaststelling agenda

Voorzitter Bos opent de vergadering om 19.30 uur en heet de aanwezigen welkom. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Actuele mededelingen college/presidium

Wethouder Otter memoreert dat de reconstructie van de aansluiting Emmen-Zuid/N34 door de stikstofproblematiek een tijdlang stillag. Volgens de provincie zijn er geen belemmeringen, zodat eind 2019 de aannemer de werken heeft hervat. De realisatie is naar verwachting eind 2021. De bouw van de parkeergarage Willinkplein-Zuid loopt enige vertraging op omdat eerst de torenkraan weggereden moet worden. Eerder deze dag was er voortgangsoverleg met twee gedeputeerden over de transformatie van vier winkelpanden (acht eigenaren). Bij wetslagen zou dat leiden tot 7.000 m2 minder winkeloppervlak, met nog 13.000 m2 transformatie te gaan. Ook voortzetting van de subsidieregeling na 2020 stond op de agenda, omdat die ondernemers effectief overhaalt om te verhuizen naar Emmen-centrum. Op 22 januari is vanaf 16.000 uur in Infocentrum Hunebed Highway in Dalen een provinciale inloop over de N34-verdubbeling, tracé Emmen-West naar de Frieslandroute.

3. Presentatie Onderzoeksrapport RKE 'Informatie, safe of zeef?'

De heren Timmerman (voorzitter RKE) en De Vries (Qbit Cyber Security) houden de presentatie.

9. Onderwerpen ter bespreking

9A. Presentatie Onderzoeksrapport Rekenkamercommissie Emmen (RKE) 'Informatie, safe of zeef?'

Eerste termijn

VVD is bij dat de basis van de informatiebeveiliging, een zeer actueel thema, aantoonbaar in orde is, maar aan welk percentage daarbij moet gedacht worden? Goed dat B&W zich herkennen in de conclusies van Qbit en de aanbevelingen positief beantwoorden. Wanneer is een verbeterplan van het college te ontvangen? Waarop is de RKE-aanname gebaseerd dat het niet tijdig gaat lukken aan de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) te voldoen? Met welke kosten gaat dat gepaard?

50PLUS ziet dat de gemeente nog veel werk moet verrichten om aan de landelijke BIO-norm te voldoen. De noodzaak tot scherpe kaders baart de fractie zorgen. De raad moet na implementatie regelmatig bijgepraat worden over de voortgang.

D66 noemt de conclusies nogal schokkend. In juni 2019 vroeg de fractie hier al aandacht voor na de interne scan. Het college zou ten minste alle aanbevelingen moeten overnemen en een tijdspad aangeven voor het verbeterplan inclusief monitoring en opvolging. Hier moet alle inzet op gepleegd worden, zeker omdat er bij de inwoners al genoeg wantrouwen heerst jegens de overheid.

ChristenUnie dankt RKE voor het heldere en beknopte rapport. Zij vraagt zich gezien de recente, soms zeer inventieve hacks in den lande af wat het betekent dat 'de basis op orde' is. De fractie vreest zeer dat de gemeente hier niet tegen bestand is. Daar de beveiliging nog niet voldoende in control is, moeten B&W gezien de buitengewoon grote urgentie hier zeer op voortvarend acteren via het verbeterplan met een strak tijdspad.

Wakker Emmen spreekt van een inzichtelijk en helder RKE-rapport. Alle gemeenten moeten m.i.v. 2020 voldoen aan de BIO met landelijke eisen, die belangrijk zijn om de aansluiting op o.a. DigiD te behouden. Dit betekent dat het ook voor Emmen belangrijk is zijn zaakjes op orde te hebben. Positief is dat de basis op orde is, al is deze conclusie een open deur. De gemeente kan niet achterover leunen, daar Qbit verwacht dat zij niet tijdig aan de BIO-eisen in relatie tot de AVG zal voldoen. Hoeveel procent van de gemeenten voldoet daar per 1 januari jl. al wel aan? Wat heeft het college gedaan met het stappenplan van de VNG en is dat te gebruiken voor het Emmense verbeterplan? De digitale veiligheid is van belang voor de gemeentelijke taken en de samenwerking met andere partijen. Welke gevolgen zijn op korte termijn te verwachten bij het niet-voldoen aan de AVG? B&W herkennen zich in de verbeteracties, maar hebben applicaties daartoe een soort BIO-keurmerk om daar meteen mee te kunnen werken? Op welke termijn is het verbeterplan klaar? Krijgt de raad daar ook een terugkoppeling van en een opgave van het kostenbudget? Als belangrijkste aanbeveling ziet Wakker Emmen om eens per jaar het thema informatieveiligheid/privacybescherming te agenderen; wellicht is dit te combineren met het onderwerp integriteit.

PvdA complimenteert RKE en Qbit voor de heldere uitleg. Dit thema is zeer actueel: 14 januari stopte Microsoft met ondersteuning van enkele populaire producten en sindsdien regent het beveiligingslekken, ook in Citrix Netscape (thuiswerkapplicatie). Of de hackpogingen in den lande bij uiteenlopende organisaties geslaagd zijn, is alleen met forensisch onderzoek naar malware vast te stellen. Duidelijk is dat de dreigingen serieuzer en de aanvallen frequenter worden. De bevindingen en aanbevelingen van RKE zijn de PvdA uit het hart gegrepen; zij gaat ervan uit dat ook het college die overneemt. De gemeente moet simpelweg voldoen aan de BIO en de AVG, de fractie beveelt voorts de NORA-architectuur (GEMMA voor gemeenten) aan, met uitstekende handvatten om de algemene ICT en meer specifiek de beveiliging zowel procesmatig als technisch goed in te vullen. De PvdA wordt graag gedegen en concreet bijgepraat over de voortgang via frequente rapportages.

CDA dankt RKE voor het rapport en is blij dat de informatiebasis op orde is. Dat die beter kan, is aantoonbaar gezien de verbeterpunten, maar 100% veiligheid bestaat niet. Goede zaak dat B&W die punten (h)erkennen, overnemen en met een verbeterplan komen. De fractie mist wel de huidige status in relatie tot de scherpere BIO-normering. Waarop is de conclusie gebaseerd dat de gemeente daar niet tijdig aan kan voldoen? Hoe functioneert Emmen qua informatieveiligheid in gemeenteland? Is er voldoende ambtelijke capaciteit om het verbeterplan op te stellen en uit te voeren?

VEVN dankt de RKE voor haar enigszins ontluisterende rapport en sluit zich aan bij de reeds gestelde (kern)vragen. RKE en Qbit concluderen dat deze gemeente nog niet voldoet aan de minimale eisen van de BIO. In hoeverre correleert dit met de kans dat kwaadwillenden beschikking krijgen

over privacygegevens van de inwoners van deze gemeente? VEVN stelt B&W voor, alle aanbevelingen zonder meer over te nemen en daar gezien de gevoelige materie een termijn aan te verbinden die gewag geeft van urgentiebesef.

GroenLinks zegt RKE en Qbit dank voor het goede rapport. Informatiebeveiliging is een continue wedloop tussen hackers en de overheid als informatiebeschermers, een moeilijke opgave. Essentieel is het verbinden van een concrete termijn aan de realisatie van het verbeterplan, waar de gemeente ook voortvarend mee aan de slag moet gaan. Is de benodigde ICT-knowhow ambtelijk aanwezig?

PVV dankt RKE en Qbit voor het heldere rapport. De fractie leest dat de basis op orde is, maar ziet ook de noodzaak om de BIO uit te rollen door de hele gemeenteorganisatie heen, inclusief een duidelijk tijdspad. Wat houdt het in als de beveiliging van de gegevens niet op orde is? Dit is een groot zorgpunt voor de PVV.

Reacties RKE/Qbit en college

De heer Timmerman betoogt dat de gemeente qua informatiebeveiliging niet op nul staat: er ligt een goed fundament om op voort te bouwen. Wel gaan de ontwikkelingen enorm snel gezien de actualiteit: de gemeente moet goed blijven om een veilig informatiebeheer van alle systemen te kunnen garanderen. Daarnaast zijn de ambtelijke medewerkers deskundig en zijn de informatieprocessen uitgebreid beschreven en in gang gezet. De BIO vraagt wel om continu bijspijkeren van de kennis en updaten van de bijbehorende faciliteiten en beschikbare capaciteit. Het college is niet voornemens hierop te bezuinigen, maar in de toekomst zijn voor informatiebeveiliging wel meer financiële middelen nodig. De conclusie dat de gemeente niet aan de BIO voldoet, is erop gebaseerd dat die nog niet is geïmplementeerd – wat ook de interne verwachting was. De invoeringstermijn is voor RKE op dit moment niet in te schatten; de deadline voor het verbeterplan is aan B&W.

CDA informeert in hoeverre het wél mogelijk was geweest om aan de BIO te voldoen, gezien de publicatiedatum 23 mei 2019.

De heer De Vries antwoordt dat dat de formele publicatie van het einddocument is. De BIO was al wel enkele jaren geleden aangekondigd als opvolger van de BIG (Baseline Informatieveiligheid Gemeenten). Emmen is niet uniek in het niet-halen van de deadline 1 januari jl.: meerdere andere gemeenten hebben die niet gehaald. In juli vernam Qbit zelfs dat veel gemeenten inhoudelijk nog niets wisten van de BIO. Op dit moment zijn Qbit geen overheden bekend die al helemaal BIO-proof zijn, terwijl dat wel verwacht mag worden. Daarom zal de handhaving, met boetemogelijkheid, nu nog niet op het verwachte niveau zijn. Dat was in 2018 ook bij DigiD het geval en toen is de handhaving opeens verscherpt. Hier moet de gemeente alert op zijn. De implementatiekosten hebben naast externe analyses vooral te maken met het zodanig vormgeven van het interne proces conform de BIO, uit te drukken in ambtelijke uren, dat het een snelle reactie mogelijk maakt.

VEVN vraagt aan welke bedragen er bij de implementatie gedacht moet worden.

De heer De Vries schat dat de externe kosten tegen de 10.000 euro belopen, de interne uren zullen daar een veelvoud van zijn. Van de BIO is er nog geen applicatiekeurmerk, maar dat ligt wel in de lijn der verwachtingen – naar analogie van de AVG. Het techniekvrij formuleren van de BIO maakt keuzes hierin gemakkelijk. **De heer Timmerman** zet uiteen dat het risico van niet-voldoen aan de BIO-eisen de kans op hacken van burgerinformatie groter maakt. Dit kan de gemeentelijke dienstverlening in gevaar brengen.

Wethouder Otter noemt de interne presentatie vorig jaar over toegangsbeveiliging, waarin de wedloop met hackers duidelijk werd. Hen voorblijven is bijkans mogelijk, maar het is als gemeente zaak daar niet te ver op achterlopen. Naast poortbeveiliging vraagt dit gezien de snelle ontwikkelingen ook om continu updaten van hard- en software en interne kennis. Het college proeft intern wel degelijk bewustwording. Gelukkig is de gemeente voldoende gewapend bij haar Citrix-thuiswerkapplicatie, al blijft waakzaamheid continu geboden. Er zijn behoorlijk wat gelden achter de hand om te investeren, maar op enkele punten is sprake van achterstanden ad in totaal 5 ton op ICT-

kapitaalslasten en hetzelfde bedrag op overige posten (Berap-II). Herstructurering heeft de nodige aandacht, tegelijk is de ICT-situatie nog niet lang optimaal en is er nog veel te doen. B&W proberen de genoemde verbeterpunten in een plan van aanpak te gieten inclusief tijdspad en komen hier zo snel mogelijk mee terug naar de raad.

Tweede termijn

D66 stelt het qua urgentiebesef nog niet helemaal gerust dat het college op 5 december reageert op dit onderzoek en dat nu nog moet doen op een te anticiperen vraag naar een verbeterplan. Wanneer is de toegezegde brief te verwachten? Betekent 'zo snel mogelijk' nog voor de raad van 30 januari?

CDA leidt uit de beantwoording af dat informatieveiligheid ongoing business is. Zijn bepaalde gegevens, bijv. via WhatsApp, ook te beschermen door ze niet voor iedereen beschikbaar te stellen?

Reacties Qbit en college

De heer De Vries betoogt dat gegevens zodanig zijn in te richten zodat ze niet beschermd hoeven te worden, wat aansluit bij de datahumanisatie in de AVG. Er zijn zeker mogelijkheden bepaalde informatie buiten het internet te houden. Dit vergt wel gedegen kwetsbaarheidsanalyses.

Wethouder Otter wijst er anderzijds op dat het vanuit het belang van toegankelijkheid en efficiency niet de bedoeling is de bestaande digitale applicaties en databases om te zetten naar handgeschreven papieren documenten of om voortaan alleen nog met stand-alone devices te werken. Dat is een gegeven waar de gemeente mee moet leven.

Het was niet de bedoeling van het **CDA** om twintig jaar terug in de tijd te gaan. De fractie is het er helemaal mee eens dat de interne systemen digitaal beschikbaar moeten blijven. De vraag is of dat voor alle systemen het geval zou moeten zijn via een externe ingang.

Wethouder Otter wijst op de snelle ontwikkelingen in de ICT, waardoor de weg terug geen optie is. Om gegevens te raadplegen moet een interne medewerker geautoriseerd worden en dat verhoogt nu eenmaal ook de kans dat een extern iemand erbij kan komen. Dit vergt het nodige van de beveiliging. Hier wordt heel hard aan gewerkt, dus van urgentiebesef is merkbaar sprake. Dat er nog geen kant-en-klaar verbeterplan is, wil niet zeggen dat het verbeterproces dan klaar is. Informatiebeveiliging is te zien als een rijdende HSL-trein, waarvanaf zoveel mogelijk zaken geïmplementeerd moeten worden. De toegezegde brief over het verbeterplan volgt zo snel mogelijk.

D66 begrijpt de metafoor van de HSL-trein. Het ging erom of de brief voor 30 januari kan komen.

Wethouder Otter zal hier zijn best voor doen, maar moet dit nog wel intern afstemmen.

Voorzitter Bos stelt vast dat dit onderwerp in voldoende mate is besproken.

4. Spreekrecht niet-geagendeerde onderwerpen

De heer Te Nuyl (voorzitter Plaatselijk Belang Noordbarge) spreekt in op stuk 12A, een brief van de Rekenkamer (RKE). De raad was opdrachtgever voor een onderzoek naar de relatie en werkwijze van de raad richting de EOP's. De raad had bijna het rapport als hamerstuk aangenomen. De heer Te Nuyl wist dit te voorkomen door een werkgroep in te stellen van raadsleden, ambtenaren en EOP-vertegenwoordigers om op de elf aanbevelingen te reageren. Dit rapport werd recentelijk gevolgd door een RKE-evaluatie (stuk 12A). De heer Te Nuyl doet een dringend beroep dit in zowel commissie als raad te bespreken. Anders doet de raad ernstig tekort aan a) zichzelf, gezien de mogelijke leerpunten; b) de RKE, door er geen inhoudelijk aandacht aan te schenken; c) de ambtenaren, die een relevante rol in het EOP-veld spelen en d) de inwoners, door de relatie met de EOP's niet inhoudelijk te behandelen.

5. Rondvraag

GroenLinks noemt zijn vuurwerkmotie met D66 die in november verworpen werd. De overlast rond Oud en Nieuw is zeker niet meegevallen: ook op Nieuwjaarsdag was er nog heel veel overlast.

Goed dat landelijk ook VVD en CDA beginnen in te zien dat een vuurwerkverbod niet onverstandig is. In zijn nieuwjaarspeech sprak de burgemeester over een 'rustig en gezellig Oud en Nieuw' en hij was niet echt enthousiast over een vuurwerkverbod. Waar baseert hij dit op? GroenLinks heeft vele overlastmeldingen ontvangen over carbidschieten op niet-vergunde plekken. Is de burgemeester bereid voor de volgende jaarwisseling met een plan van aanpak te komen?

Burgemeester Van Oosterhout hoort meerdere thema's in de vraagstelling door elkaar. De kwalificatie 'rustige jaarwisseling' is terecht gezien de schadeomvang van tien- tot vijftienduizend euro. Elke schade is te veel, maar geen enkele uitgaansavond zonder schade. Daar carbidschieten voor 160 plekken is vergund, kan het voorkomen dat elders wordt geschoten. In hoofdlijnen is dat volgens de Emmense politie rustig verlopen met weinig incidenten of schade. Vroegtijdig afsteken van vuurwerk levert zeker overlast op, ook voor en na de jaarwisseling. Op 23 januari neemt de VNG een landelijk standpunt in over vuurwerk, de burgemeester zal hierover doorpraten met de raad. Die moet niet de illusie hebben dat een landelijk verbod op knalvuurwerk een einde maakt aan de problemen. De euforie over de kentering wordt zeker in grensgemeenten absoluut niet gedeeld. De VNG stelt terecht voor juist in die gemeenten te handhaven en een verbod op knalvuurwerk ook met buurlanden te overleggen. Zo'n voorstel is gemakkelijk geformuleerd, maar de heer Van Oosterhout roept de commissie op te waken voor te hoge verwachtingen bij een landelijk vuurverbod en helemaal ten aanzien van het beheersen van het gedrag van elk van de 107.000 inwoners in deze gemeente.

GroenLinks is het daarover eens met de burgemeester. Wel vraagt de fractie af op welke meldingen de politie het vermeende rustige verloop van de jaarwisseling baseert. GroenLinks weet dat veel mensen geen overlast durven te melden vanwege intimidaties uit de buurt.

Burgemeester Van Oosterhout weerspreekt dat in de gemeente Emmen potentiële overlastmelders geïntimideerd worden. Hij had al bevestigd dat er overlast is geweest en niet alleen hij, maar ook de politie op dergelijke meldingen wordt aangesproken. In hoofdlijnen valt het mee met de schade en de overlast. Een effectieve aanpak moet daarop zijn gericht en niet a priori via een gedeeltelijk vuurwerkverbod voor 355 gemeenten, dat geen rekening houdt met de lokale situatie in Emmen.

CDA ziet in stuk 12A ook de burgemeester staan in de lijst met geïnterviewden. Heeft hij ook belang bij behandeling van dit document?

Burgemeester Van Oosterhout heeft daar als portefeuillehouder EOP's en Democratie Dichterbij zeker belang bij. Hij deelt de suggestie van de heer Te Nuyl om in de commissie over dit thema door te praten.

Voorzitter Bos stelt vast dat er meerdere fracties voor agendering van stuk 12A zijn. De griffie zal hier zorg voor dragen, de standaardmotivering hiervoor is i.c. niet nodig.

D66 wijst erop dat er al enkele sessies zijn belegd over Democratie Dichterbij. Dat de inspreker suggereert dat dit onderwerp helemaal terzijde is gelegd, is niet terecht.

D66 vernam van de burgemeester de motivatie over de zorgen bij een landelijk vuurwerkverbod. De fractie is benieuwd of diens standpunt is veranderd sinds de indiening van de motie van november, die vooral geënt was op vuurwerkvrije zones als mogelijke (tussen)oplossing.

Burgemeester Van Oosterhout lijkt het prima om zaken als vuurwerkvrije zones en centraal vuurwerk mee te nemen bij de bespreking van een effectieve lokale aanpak – als uitkomst van het VNG-overleg over landelijk verbod. De keuze van aanpak staat of valt met een realistische handhavingscapaciteit om de verwachte maatregelen waar te maken bij het gedrag van 107.000 individuen in een grensgemeente als Emmen.

VVD heeft twee vragen. 1) Samen met de D66 wil de VVD het subsidieregister over 2019 aanvragen, met een vergelijking met 2018 en de bedragen per elke ontvanger gerangschikt. 2) In de persconferentie van FC Emmen kwamen het positieve resultaat, de 7 ton investering in het stadion en de wens van een nieuw stadion ter sprake. Verzoek is om het jaarrapport van het Stadionbedrijf ter beschikking te stellen.

Wethouder Otter zegt het subsidieregister over 2019 en de beide laatste jaarrekeningen van het Stadionbedrijf B.V. toe.

6. Bespreken C-stukken: n.v.t.

7. Bespreken B-stukken

7A. Verordening rechtspositie raads- en commissieleden gemeente Emmen 2020

Eerste termijn

D66 heeft met genoegen en instemming kennisgenomen van de verordening. Gelet op het grote aantal fracties is de conclusie dat de commissieleden vrij volwaardig meedraaien. De verhoging van hun vergoeding is daarmee terecht.

Wakker Emmen kan met de verordening leven. Gezien de financiële positie doet het invoeren van enkele beperkingen, als gezonde realiteitszin, de fractie deugd. Zij keurt de verhoging van de vergoeding van commissieleden goed, temeer ook daar die binnen het budget valt.

CDA is blij dat gehoor is gegeven aan de oproep tot soberheid en staat achter de verhoging van de vergoeding voor commissieleden. In de besluittekst staat de onjuiste formulering '*met anderhalf maal*', ofwel effectief 2,5 maal. Deze moet luiden als in de verordening, '*tot anderhalf maal*'.

Voorzitter Bos stelt vast dat dit raadsvoorstel als A-stuk naar de raad gaat, met de toezegging van het college de besluittekst voor de raad van 30 januari aan te passen conform de CDA-oproep.

8. Bespreken A-stukken: n.v.t.

10. Vaststellen verslag vorige vergadering

10A. Vaststellen notulen raadscommissie BM&E van 4 december 2019

Voorzitter Bos stelt vast dat de notulen van 4 december 2019 ongewijzigd worden goedgekeurd, onder dankzegging aan de notulist.

11. Ingekomen stukken vanuit het college/presidium

Voorzitter Bos stelt vast dat, naast de al toegezegde agendering van stuk 12A, geen andere agenderingsverzoeken zijn van uit de commissie.

12. Overige ingekomen stukken: n.v.t.

13. Sluiting

Voorzitter Bos sluit de vergadering om 20.46 uur onder dankzegging.